

5/2015

 Finnwatch

Lasitehtaan paremmat työolot

SEURANTARAPORTTI: Iittala ja Marimekko Thaimaassa

Selvitys on tuotettu osana Finnwatchin Ihmisarvoisen työn tutkimusohjelmaa. Ohjelmaa tukevat:

Solidaarisuus

TEAM

Teollisuusalojen ammattiliitto ry

Selvitys on saanut tukea myös ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyövaroista.

Finnwatch on suomalaisen yritystoiminnan globaaleja vaikutuksia tutkiva kansalaisjärjestö. Finnwatchin taustalla vaikuttaa kymmenen kehitys-, kulutus-, ympäristö- ja ay-järjestöä: Solidaarisuus, Eettisen kaupan puolesta, Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASK, Attac, Kirkon Ulkomaanapu, Kepa, Kehys, Dalitien solidaarisuusverkosto, Maan ystävät ja Kuluttajaliitto.

Raportin kirjoittaja: Sonja Vartiola
Julkaisuajankohta: Toukokuu 2015
Taitto: Petri Clusius/Amfibi Ky
Kansikuva: Markus Sommers

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	4
2. FISKARSIN TOIMENPITEET FINNWATCHIN RAPORTIN JÄLKEEN	5
3. MARIMEKON TOIMENPITEET FINNWATCHIN RAPORTIN JÄLKEEN	6
4. THAIMAALAISEN LASITEHTAAN NYKYISET TYÖOLOJAT	7
4.1 Työturvallisuuteen kiinnitetty huomiota	7
4.2 Tehtaan siisteyttä ja paloturvallisuutta on parannettu	8
4.3 Työntekijäkomitea toimii paremmin	9
4.4 Kuumuus ja alhaiset palkat edelleen ongelmana.....	9
4.5 Vuosilomakäytäntöjä on korjattu, palkkakuitit puuttuvat yhä.....	10
4.6 Arvoketjun valvonta tuottaa ongelmia, apua yhteistyöstä.....	10
5. YHTEENVETO JA SUOSITUKSET	12

1. Johdanto

Finnwatch tutki Fiskarsin Iittala-tuotemerkille ja Marimekolle lasituotteita tuottavan tehtaan työoloja Thaimaassa vuonna 2013. Nakhon Pathomin maakunnassa sijaitsevasta tehtaasta löytyi tuolloin monia puutteita: työntekijöillä ei ollut asianmukaisia suojavarusteita, ja vaarallisia kemikaaleja ja pölyvää hiekkaa käsiteltiin ilman hengityssuojaimia. Tehtaan palkat olivat alhaisia, työntekijäkomitean toiminnassa oli ongelmia ja tehtaan palkkaamat siirtotyöläiset olivat tietämättömiä oikeuksistaan. Tehdas ei ollut läpäissyt valvontajärjestelmä Business Social Compliance Initiative BSCI:n auditointia sillä se oli muun muassa teettänyt liikaa ylitöitä sekä käytti tehtaan palohälytysjärjestelmänä ruokatunneista ilmoittavaa merkkiääntä.

Finnwatchin tutkimuksen tulokset julkaistiin joulukuussa 2013 raportissa *Suomalaisten designtuotteiden vastuullisuus – CASE: Iittala ja Marimekko Thaimaassa*. Raportti sai Suomessa laajaa julkisuutta, ja sekä Fiskars että Marimekko lupasivat ryhtyä toimenpiteisiin tehtaan työolojen parantamiseksi.

Tässä Finnwatchin seurantaraportissa käydään läpi Marimekon ja Fiskarsin toimenpiteitä Finnwatchin raportin julkaisun jälkeen. Tämä seurantaraportti sisältää myös katsauksen thaimaalaisen lasitehtaan nykyisiin työoloihin.

Marimekko- ja Iittala-tuotteiden tuotanto-olot herättivät Suomessa vilkkaan julkisen keskustelun joulukuussa 2013.

KEMIKAALI COCKTAIL
Voima Shingler

Marimekko salaa tuotantonsa tietoja

Posted by noora on Tuesday, December 10, 2013 [Lähes 0 Kommenttejä](#)

Voi Marimekko, nyt ei hyvin mene. Paitsi että firma on saanut typpiä syksyn aikana useassa kopioitokandissa, on Finnwatchin tänään julkaistu raportti niitä arkkun monella tapaa. **Suomalaisten designtuotteiden vastuullisuus -raportissa** selvitetään Fiskarsin ja Marimekon käyttämien lasitehtaan työolojen työoloja Thaimaassa.

Miksi Marimekko pihistelee tietoa? "Aika ei ollut sopiva"

Lehti.fi

Finnwatchin mukaan sen tutkima tehdäs valmistaa Marimekolle Sukat maskaralla -tuotteita.

Laatua, rehtyyttä ja suomalaisuutta korostava Marimekko ei antanut yritysten yhteiskuntavastuuta perkaavalle Finnwatchille sen pyytämiä tietoja. Aika ei ollut sopiva, tulevaisuudessa haluamme olla avoimempia, yhtiö selittää.

Evo Eronen
10.12.2013 06:01
16

Yritysten yhteiskuntavastuuta seuraava kansalaisjärjestö Finnwatch perkaa uudessa **selvityksessään** (pdf) Marimekon

Jaa Facebookiin
Jaa Twitteriin
Jaa LinkedInin
Lisää suosikkeihin
Kommentoi
13 kommenttia

Talouselämä
Paperit on pakko yhdistää
Toukokuu 44/2013

ETUSIVU SUOJITTAMINEN TYÖELÄMÄ NOKALANDIA YRITYSKALPAT KASVUYRITYKSET

DESIGN

Raportti: Marimekon ja Iittalan designia tuotetaan epäeettisissä oloissa

Talouselämä - STT | 06:11 päivitetty 06:11

[Suosittelu](#) 10 [Jaa](#) [Twitteriin](#) 2 [+1](#) 0 [D](#) [Share](#) 2

Marimekon ja Fiskarsin Iittalan lasituotteita valmistavasta thaimaalaisesta tehtaasta on löytynyt lukuisia työsuojelupuutteita. Kansalaisjärjestö Finnwatchin kerääntökäynnissä paljastui muun.

Talouselämä
Uutiskirjeitä saat muutkin uutiset päivittäin.

Kotona 10.12.2013 klo 8:18 | päivitetty 10.12.2013 klo 8:33

Suomalaisyrittäjät Finnwatchin raportista: Puutteet olivat tiedossa

Kansalaisjärjestö Finnwatch moitti tiistaina julkaistussa raportissaan Marimekon ja Iittalan astioita valmistavan thaimaalaisesta tehtaasta. Suomalaisyrittäjien mukaan puutteet korjataan.

[Suosittelu](#) [Ole kannattanut ensimmäinen, joka suositteli 988.](#)

Suomalaisyrittäjien toiminnan esittämät ukomalla on tulkittu useaan otteeseen ja kovin marittavia eivät selvitettiin luoakat aina ole olleet. Finnwatchin luore raportti puuttuu Iittalan ja Marimekon lasitehtaan Thaimaassa. Käsittelemässä Finnwatchin toiminnasta Sora Varila, Marimekon tuotantopäällikkö Mikko Nieminen ja Fiskarsin toimintajohtaja Veikko Järvelä. Bild: Olof.../iStockphoto.com

2. Fiskarsin toimenpiteet Finnwatchin raportin jälkeen

Fiskars kertoi luoneensa hyvät suhteet Finnwatchin tutkiman lasitehtaan johdon kanssa ja auttaneensa alihankkijaansa ymmärtämään ja toteuttamaan tarvittavia muutoksia työoloissa. Yritys auditoi alihankkijanaan toimineen lasitehtaan kesällä 2014.

Fiskarsin mukaan lasitehdas oli kesään 2014 mennessä tehnyt paljon kehitystyötä puutteiden parantamiseksi useilla alueilla. Fiskarsin mukaan muun muassa työterveyteen ja -turvallisuuteen oli panostettu: työturvallisuuskoulutusta järjestettiin uusille työntekijöille, tehtaalle oli asennettu uusi palohälytinjärjestelmä, lisätty hätäuloskäyntien määrää ja työtiloihin oli asennettu lisävalaistusta. Henkilökohtaisiin suojavarusteisiin oli panostettu ja hengityssuojaimet, suojakäsineet ja -lasit oli otettu käyttöön määritetyillä alueilla. Tehtaalle oli myös perustettu vuosittainen energiansäästöohjelma.

Fiskars kehotti tehdasta kuitenkin työskentelemään edelleen esimerkiksi tehokkaamman jätteiden- ja kemikaalihuollon osalta sekä kemikaalien turvallista käyttöä opastavien tietojen paremman saatavuuden osalta. Fiskars myös toimitti tehtaalle noin 60 paria turvakengkiä työntekijöiden käyttöön.

Vaikka Fiskars kävi Finnwatchin tutkiman alihankkijansa kanssa vuoropuhelua ja osallistui työolojen parantamiseen, Fiskars lopetti silti ostot tehtaasta vuoden 2014 aikana.

Yrityksen mukaan sen liiketoiminta lasitehtaan kanssa oli vähäistä, ja liittalan lasitehtaan vuonna 2014 toteutetun laajennuksen myötä aiemmin Thaimaassa valmistettujen Kastehelmi-tuotteiden tuotanto kotiutettiin takaisin Suomeen.

Fiskars kertoo jatkaneensa toimitusketjun läpinäkyvyyden ja vastuullisuuden kehittämistä omissa ja toimittajien toiminnoissa. Fiskars kertoi Finnwatchille olevansa sitoutunut vaikuttamaan työoloihin toimittajiensa valmistusyksiköissä, ja aktiivinen vuoropuhelu ja kehitystyö kuuluu sen mukaan olennaisesti tähän.

Tuotantolaitoksiin tehdään niin sovittuja kuin yllätysauditointeja omien ja ulkopuolisten auditointien toimesta, Fiskarsin edustajat vierailevat kohteissa, ja toimittajien kanssa järjestetään yhteisiä työpajoja. Fiskarsilla on käytössä yrityksen omiin vastuullisuusperiaatteisiin perustuva auditointiprosessi, ja uusia kauppasuhteita toimittajiin ei aloiteta ellei auditointia ole tehty. Fiskars käyttää auditoinneissa ulkopuolista palveluntarjoajaa, mutta se ei ole kolmannen osapuolen ylläpitämän vastuullisuusauditointijärjestelmän kuten BSCI:n jäsen eikä edellytä alihankkijoiltaan kolmannen osapuolen vastuullisuussertifiointia.¹

¹ Fiskars, Risto Gaggl, sähköpostit 18.3. ja 10.4.2015

3. Marimekon toimenpiteet Finnwatchin raportin jälkeen

Marimekko kertoi Finnwatchille olleensa säännöllisesti yhteydessä alihankkijatehtaan ennen ja jälkeen Finnwatchin raportin julkaisun. Yritys lähetti Finnwatchin tutkimalle lasitehtaalte myös koosteen Finnwatchin raportin saamasta julkisuudesta Suomessa. Marimekon mukaan medianäkyvyyden konkretisointi tehtaalte kannusti alihankkijaa entisestään jatkamaan sovittuja kehitystoimenpiteitä.

Finnwatchin tutkimuksen esiin nostamat asiat käytiin läpi tehtaan kanssa, ja Marimekko esitti odotuksensa siitä, että toimenpiteisiin ryhdytään tilanteen parantamiseksi. Alihankkija ryhtyi aktiivisesti toimenpiteisiin ja raportoi Marimekolle asioiden etenemisestä.

BSCI:n seuranta-auditointi suoritettiin tehtaalla elokuussa 2014 hyvällä arvosanalla, ja Marimekon edustajat vierailivat itse tehtaalla lokakuussa 2014. Yrityksen mukaan osa kehitysehdotuksista oli suhteellisen helppo ja nopea toteuttaa, mutta Finnwatchin raportissa nostettiin esille myös asioita, joiden suhteen kehitys on hitaampaa. Yksi tällainen tekijä on Marimekon mukaan elämissen riittävä palkka. Palkkataso ja sen kehittyminen ovat yrityksen mukaan riippuvaisia monista tekijöistä, kuten tehtaan liiketoiminnan kehityksestä ja yleisestä taloudellisesta tilanteesta.

Marimekon vastuullisuusvalvontaan liittyvät prosessit ovat Marimekon mukaan jatkuvan kehityksen alla yhdessä hankintaprosessien kanssa. Vuosien 2014–2015 aikana Marimekko kouluttaa ostajiaan BSCI:n uusista toimintaperiaatteista, ja on ryhtynyt laatimaan käsikirjaa hankinnalle vastuullisuusnäkökohtien huomioimisesta hankintaprosessin eri vaiheissa. Käsikirjassa huomioidaan myös Marimekon omien ostokäytäntöjen vastuullisuus.

Viimeisen vuoden aikana Marimekko kertoo lisänneensä keskustelua vastuullisuusasioista ja esimerkiksi palkkatasoista kaikkien tavarantoimittajiensa kanssa. Samaan aikaan BSCI:llä on ollut kehitteillä uudistetun Code of Conductin mukaiset päivitettyt auditointiohjeet, joiden mukaiset auditoinnit aloitetaan loppuvuoden 2015 aikana ja viimeistään vuoden 2016 kuluessa. Marimekko on ollut BSCI:n jäsen vuodesta 2011 alkaen.

Marimekko kertoo aikovansa kehittää alihankintaketjunsä läpinäkyvyyttä edelleen. Yritys julkaisi merkittävimmät tavarantoimittajansa huhtikuussa 2015, sovittuaan ensin asiasta alihankkijoidensa kanssa. Seuraava askel on mennä hankintaketjussa askeleen pidemmälle epäsuoriin materiaali- ja raaka-ainetoimittajiin. Tämä työ on Marimekon mukaan kuitenkin vasta alussa.²

² Marimekko, Anna-Leena Teppo, sähköposti 1.4, 2.4, 17.4 ja 30.4.2015. Marimekon toimittajalista on saatavilla osoitteessa: http://company.marimekko.fi/sites/company.marimekko.fi/files/documents/Marimekko_tavarantoimittajat%202015.pdf

4. Thaimaalaisen lasitehtaan nykyiset työolot

Finnwatch vieraili Marimekolle ja Fiskarsille lasituotteita valmistaneessa tehtaassa uudelleen helmikuussa 2015 tarkoituksenaan tarkastella tehtaan työoloissa Finnwatchin ensimmäisen raportin jälkeen tapahtuneita muutoksia. Finnwatchin raportin jälkeen tehtaalla on suoritettu myös BSCI:n mukainen uudelleen auditointi. Aiemmasta auditoinnista tehdas ei ollut päässyt lainkaan läpi, mutta vuoden 2014 kesällä toteutetun uudelleen auditoinnin tehdas läpäisi parhaalla arvosanalla (good)³. Tehdas toimitti Finnwatchille kopion auditointiraportin tiivistelmästä.

Finnwatchin seurantaraportti perustuu tehdasvierailun lisäksi dokumenttien läpikäyntiin, tehtaan johdon haastatteluihin ja tehtaan työntekijöiden haastatteluihin tehtaan alueella. Työntekijähaastatteluihin osallistui yhteensä viisi tehtaan myanmarilaista ja thaimaalasta työntekijää. Haastattelut toteutettiin tehtaan ruokalassa ilman esimiesten läsnäoloa. Finnwatch valitsi itse haastatteluihin osallistuneet työntekijät, jotka olivat työskennelleet tehtaalla myös ensimmäisen raportin tekemisen aikana.

Tehtaan nimeä ei julkisteta raportissa siksi, että Finnwatch solmi Fiskarsin kanssa vuonna 2013 salassapitosopimuksen tehtaan nimestä. Vaikka Fiskars ei enää osta tehtaalta, tehdas pyysi edelleen ettei sen nimeä julkisteta. Marimekko on kuitenkin julkistanut alihankkijatietonsa keväällä 2015⁴.

Tutkittu tehdas sijaitsee Keski-Thaimaassa, Nakhon Pathomin maakunnassa ja se työllistää noin 150–175 työntekijää.

4.1 TYÖTURVALLISUUTEEN KIINNITETTY HUOMIOTA

Finnwatchin raportin julkaisun jälkeen tehdas oli hankkinut silikaattihiekkaa ja myrkyllisiä kemikaaleja käsitteleville työntekijöilleen aktiivihiihisiuodattimella varustetut hengityssuojaimet ja päivittänyt kemikaalikortit sisältämään työturvallisuuteen liittyviä tarkempia ohjeita. Kemikaaleja käsittelevät työntekijät olivat saaneet myös erillisen koulutuksen työturvallisuudesta. Kemikaalit on nyt järjestetty ja ryhmitelty sekä merkitty selkeästi varastoon.

3 Tehdas läpäisi BSCI-auditoinnin arvosanalla hyvä (good). BSCI:tä tiukempaa SA8000-standardia koskevassa arvioinnissa (auditointiraportin C-osa) tehdas sai arvosanaksi "parannuksia vaativa" (improvements needed).

4 Lista Marimekon alihankkijoista on saatavilla osoitteessa: http://company.marimekko.fi/sites/company.marimekko.fi/files/documents/Marimekko_tavaranoimittajat%202015.pdf

Finnwatchin raportin jälkeen tehtaalle on asennettu erillinen palohälytysjärjestelmä ja merkitty hätäuloskäyntejä.

Tehtaan työntekijät voivat nyt käyttää turvakengkiä. Fiskars osallistui kenkien hankintaan.

Finnwatchin vierailun aikana kukaan ei työskennellyt hiekkasiilon lähistöllä, mutta ohjeet hengityssuojaimien käytöstä olivat näkyvillä työpisteiden vieressä myös myanmarin kielellä.

Kemikaalien parissa työskenteleville työntekijöille oli järjestetty erillinen lääkärintarkastus, jossa oli tarkastettu keuhkot sekä arseeni- ja kadmium-pitoisuudet veressä. Tarkastuksessa ei löytynyt ongelmia ja tehdas toimitti lääkärin kirjoittaman raportin kopion Finnwatchille.

Tehtaan työntekijöitä oli opastettu ilmoittamaan esimiehille työtapaturmat ja läheltä piti-tilanteet ja tehdas oli aloittanut tapaturmien tilastoinnin. Tapaturmien tilastoinnista on tiedotettu työntekijöille vain thain kielellä.

Tehtaan työturvallisuuskomitean jäsenet ovat saaneet turvallisuuskoulutuksen ja kokoontuvat nyt joka kuukausi. Kokouspäivä on jokaisen kuukauden ensimmäinen keskiviikko ja kokouksista laaditaan erilliset muistiot.

Työntekijöille on tarjottu käyttöön turvakengät, joista 60 paria Fiskars oli itse hankkinut tehtaalle. Finnwatchin edellisen vierailun aikana työntekijät käyttivät avonaisia sandaaleja, mutta nyt kaikilla oli turvakengät tai muut umpinaiset kengät. Tehdas oli ottanut käyttöön myös yhtenäiset työuniformut, jonka kaikki yli vuoden tehtaalla työskennelleet työntekijät saavat maksutta.

Tehtaan lattialla lojuneet kaasu- ja muut letkut on nyt kiinnitetty ylös telineisiin. Lasiesineitä käsittelevät työntekijät pystyvät nyt kävelemään työpisteeltä toiselle ilman kompastumisvaaraa.

4.2 TEHTAAN SIISTEYTTÄ JA PALOTURVALLISUUTTA ON PARANNETTU

Tehtaalla oli siivottu Finnwatchin edellisen vierailun jälkeen ja kulkuväyliltä oli raivattu pois turhaa palokuormaa. Tehdas oli asentanut tiloihinsa palohälytysjärjestelmän, joka oli nyt erotettu kokonaan tehtaan ruokatauoista ilmoittavasta merkkiäänestä. Tapaturman satuessa kunnollinen hälytysjärjestelmä nopeuttaa evakuointia.

Tehtaan mukaan se järjestää vuosittain paloharjoituksen ja palojärjestelmään tehdään määräaikaista tarkastuksia viranomaisten toimesta. Edellinen paloharjoitus oli pidetty 15.3.2014 ja seuraava paloturvallisuuteen liittyvä koulutus ja paloharjoitus on sovittu pidettäväksi 20.5.2015 yhdessä viranomaisien kanssa.

Tehtaan hätäuloskäynnit oli myös merkitty jälkivalaisevilla opastekylteillä, jotka hohtavat pimeässä tai sähkökatkoksen aikana. Finnwatchin vierailun aikana yksi lasiuunin läheisyydessä sijaitseva uloskäynti oli vielä vailla opasteita, mutta tehdas lupasi korjata asian heti.

Kemikaalien ja hiekan kanssa työskenteleville työntekijöille on hankittu hengityssuojaimet.

BSCI-auditoinnin suositusten perusteella tehdas oli myös parantanut hydraulioiljyen varastointia, tilannut sähkö tarkastuksen sekä kouluttanut trukkikuskeja.

4.3 TYÖNTEKIJÄKOMITEA TOIMII PAREMMIN

Finnwatchin edellisen selvityksen aikana työntekijät eivät olleet tietoisia työntekijäkomiteasta tai olivat tyytymättömiä siihen, että tehtaaseen johto ei kuuntele komitean edustajia. Komitean työskentelyä oli kehitetty Finnwatchin raportin jälkeen: komiteaan oli vuoden 2015 alussa valittu myanmarilainen työntekijä erikseen järjestetyllä lippuvaalilla ja kaikki haastatellut myanmarilaiset työntekijät olivat nyt tietoisia itse valitsemastaan edustajasta.

Työntekijäkomitean jäsenistä oli ilmoitus tehtaaseen ilmoitustaululla eikä seuranta tutkimuksen aikana tehdyissä työntekijähaastatteluissa noussut esiin ongelmia työntekijäkomitean toiminnassa.

4.4 KUUMUUS JA ALHAISET PALKAT EDELLEEN ONGELMANA

Tehtaalla oli Finnwatchin vierailun aikana jälleen erittäin kuumaa. Tehdas oli teettänyt tiloissa kolmannen osapuolen toimesta virallisen lämpömittauksen, jonka tuloksena lämpötilaksi oli todettu 31–31,3 celsiusasteen WBGT-viitearvo⁵. Arvo on tehtaaseen Finnwatchille antaman tiedon mukaan Thaimaan viranomaismääräysten mukainen.

Kansainväliseen ISO 7243 -standardiin perustuva WBGT-indeksi kuitenkin osoittaa lämpötilan olevan korkea kevyttä, keskiraskasta tai raskasta työtä tekeville työntekijöille. Kuumaan tottuneille työntekijöille sopivan WBGT-indeksin tulisi olla välillä 25–30 astetta ilman liikkeestä ja työn raskaudesta riippuen.⁶ Osa tehtaaseen työntekijöistä työstää painaviakin lasiesineitä ja työntekijät liikkuvat jatkuvasti työpisteeltä toiselle.

Tehtaaseen kuumuutta voidaankin pitää edelleen ongelmana ja siihen tulisi puuttua esimerkiksi töiden tauotuksella. Tehtaaseen mukaan ylimääräisten taukojen pitäminen ei ole sille kuitenkaan taloudellisesti mahdollista.

⁵ WBGT-indeksiä käytetään kuumakuormituksen arviointiin. WBGT (Wet Bulb Globe Temperature) huomioi ilman lämpötilan, säteilylämpötilan, kosteuden ja yleensä myös ilman liikkeen.

⁶ Työterveyslaitos, saatavilla osoitteessa: http://www.ttl.fi/fi/tyoturvallisuus_ ja_riskien_hallinta/riskien_hallinta/ohjeavot_tavoitetasot_haittatekijöille/tavoitetasot/Documents/lampoolot_ttl_tavoitetasot_012015.pdf

Tehtas korostaa, että lounastauon lisäksi työntekijöillä on jo 20 minuutin ylimääräinen tauko aamulla (klo 9.30–9.50 välillä) sekä iltapäivällä (klo 14.30–14.50 välillä). Tehtaan mukaan työntekijät eivät joudu koskaan työskentelemään yli kahta tuntia kerrallaan. Finnwatchin vierailun jälkeen tehtaan johto oli keskustellut lämpötilasta työntekijäedustajien kanssa. Neuvottelun seurauksena tehtaalta ryhdytään muutostöihin, jotka mahdollistavat etelä- ja pohjoispäässä sijaitsevien isojen ikkunoiden avaamisen niin, että rakennukseen saadaan läpivetoa. Työt aloitetaan toukokuussa ja tehtas arveli muutosten valmistuvan 2–4 viikon kuluessa.

Haastateltujen työntekijöiden palkat vaihtelivat 300–450 bahtin välillä. Eniten palkkaa saavat kokeneet lasinpuhaltajat. Palkka-asteikon alapäässä ovat pakkausosastolla työskentelevät naiset. Tehtaalta ei ole palkkapolitiikkaa, jonka mukaan palkka nousisi esimerkiksi kokemuksen mukaan. Pakkausosastolla työskennelleet työntekijät saivat edelleen vain minimipalkan mukaista palkkaa vaikka he olivat työskennelleet tehtaalta useiden vuosien ajan.

Tehtaan mukaan sen työntekijöiden palkat riippuvat tehtaan taloudellisesta tilanteesta. Aikaisemmin, jolloin tehtaan toiminta oli ollut voitollista, se oli tehnyt työntekijöiden palkkoihin vuosittaisia korotuksia työntekijöiden osaamiseen ja kokemukseen perustuen.

Tehtaalta ei toimi palkkaneuvotteluita käyvää ammattiliittoa eikä siellä ole toteutettu elämiinseen riittävän palkan laskelmaa.

4.5 VUOSILOMAKÄYTTÄNTÖJÄ ON KORJATTU, PALKKAKUITIT PUUTTUVAT YHÄ

Finnwatchin edellisen selvityksen aikaan työntekijät valittivat, että he eivät olleet saaneet pitää lainmukaisia vuosilomia vapaina. Finnwatchin raportin jälkeen tehtas oli korjannut käytännön ja haastatellut työntekijät vahvistivat saavansa vuosilomavapaat

nyt normaalisti. Thaimaan lain mukaan yli vuoden työsuhteessa olleelle työntekijälle kuuluu kuusi palkallista vuosilomapäivää sekä 13 kansallista vapaapäivää.

Työntekijähaastatteluissa kävi kuitenkin ilmi, etteivät kaikki työntekijät edelleenkään ymmärtäneet palkkojen muodostusta. Osa kertoi saavansa ylityökorvauksena vain 50 bahtia vaikka lainmukainen ja tehtaan maksama korvaus on 56 bahtia ylityötunnilta⁷. Väärinkäsitykset johtuvat ainakin osittain siitä, että tehtas ei edelleenkään anna työntekijöille palkkakuitteja. Palkkakuittien sijaan työntekijät kuittaavat palkan palkkalaskelmaan, joka jää tehtaan johdolle.

Tehtaan mukaan palkkakuittien tulostaminen työntekijöille aiheuttaisi paljon ylimääräistä hallinnollista taakkaa. Tehtas korostaa, että jokaiselle työntekijälle tarjotaan jo nyt tiedot palkan perusteista (rahapalkan määrä, työpäivien määrä jne.). Ennen kuin työntekijät vastaanottavat käteisellä maksettavan palkan he tarkistavat tiedot ja kuittaavat allekirjoituksella saamansa rahapalkan. Kaikkien työntekijöiden palkat on ilmoitettu samassa taulukossa, johon heidät on ryhmitelty tiimien mukaan.

Tehtas kertoo pohtivansa palkanmaksujärjestelmänsä uudistamista muutaman vuoden sisällä niin, että kaikkien työntekijöiden palkat maksettaisiin pankkitilille käteismaksun sijaan. Muutoksen yhteydessä työntekijöille annettaisiin myös henkilökohtainen kirjallinen palkkakuitti.

4.6 ARVOKETJUN VALVONTA TUOTTAA ONGELMIA, APUA YHTEISTYÖSTÄ

Kuten edellisen Finnwatchin raportin aikana, tehtas ostaa edelleen raaka-aineita riskimäiksi luokiteltavista maista kuten Thaimaasta (hiekkä) ja Kiinasta (sooda). Tehtaan mukaan sen resurssit eivät riitä sen alihankkijoiden työolojen tai muun vastuullisuuden valvontaan siitä huolimatta, että niin Marimekko kuin Fiskars edellyttävät alihankkijoidensa valvovan omaa alihankintaansa.

⁷ Työntekijät luulivat saavansa ylityökorvauksen myös ennen ylitöitä pidettävästä palkattomasta tauosta.

Marimekko kertoi verkkosivuillaan aiemmin, että sen *"tavarantoimittajien on voitava taata myös omien alihankkijoidensa toiminta"*⁸. Marimekko korosti myös seuraavansa tavarantoimittajien *"raaka-aineiden alkuperää sekä tuotanto-olosuhteita säännöllisesti"*. Finnwatchin tietojen mukaan tämä ei pidä lasituotteissa paikkaansa edes keskeisimpien raaka-aineiden osalta. Marimekko ilmoitti Finnwatchille päivittäneensä viestintäänsä huhtikuun 2015 lopussa. Yritys kertoo nyt käynnistäneensä *"koko arvoketjun läpi ulottuvan ihmisoikeusriskien arviointiprosessin"*. Yrityksen pitkän aikavälin tavoitteena *"on luoda systemaattinen toimintamalli riskien tunnistamiseksi ja niihin vastaamiseksi"*¹⁰.

Lasitehtaan mukaan sen alihankkijat ovat isoja, määräävässä markkina-asemassa olevia yrityksiä, joihin sillä itsellään ei ole neuvotteluvalltaa.

Finnwatchin näkemyksen mukaan tehtaan tulisi joka tapauksessa sisällyttää vastuullisuusvaatimuksia ostosopimuksiinsa. Finnwatchin ehdotuksesta tehdas lupasi myös nostaa hiekan ja muiden keskeisten lasin valmistuksessa käytettävien raaka-aineiden vastuullisuuden esiin Thaimaan lasiteollisuuden yhteisessä etujärjestössä. Etujärjestön piirissä on tehtaan mukaan tarkoitus keskustella jatkossa myös lasiteollisuuden omien tuotantolaitosten yritys vastuukysymyksistä.

Kommentoidessaan Finnwatchin raporttia, tehdas kertoi myös suunnitelmastaan keskustella suurimpien tavarantoimittajiensa kanssa vastuullisuudesta. Keskustelujen tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään paremmin tavarantoimittajien vastuullisuusjärjestelmiä ja työoloja. Vuoropuhelulla tehdas pyrkii myös lisäämään omaa osaamistaan sekä viestimään tavarantoimittajilleen sekä tehtaan että sen asiakkaiden kasvavasta kiinnostuksesta vastuullisuuskysymyksiin. Tehtaan mukaan se on jo aloittanut vastuullisuutta koskevat keskustelut pakkausmateriaaleja toimittavan alihankkijansa kanssa.

8 Marimekko, Sosiaalinen vastuu, <http://company.marimekko.fi/yritysvastuu/sosiaalinen-vastuu> (viitattu 9.4.2015)

9 Ibid.

10 Marimekko, Sosiaalinen vastuu, <http://company.marimekko.fi/yritysvastuu/sosiaalinen-vastuu> (viitattu 30.4.2015)

5. Yhteenveto ja suositukset

Finnwatchin vuonna 2013 julkaisema raportti, siitä käyty julkinen keskustelu ja yritysten toimenpiteet ovat johtaneet työolojen parantamiseen Fiskarsin ja Marimekon alihankkijan tehtaalla Thaimaassa. Tehtaan työolot eivät vielä vastaa korkeimpia vastuullisuusstandardeja, mutta tehtaan johdon ja Marimekon sitoutuminen on hyvä pohja työolojen kehittämiseen edelleen.

Fiskars on siirtänyt thaimaalaisella tehtaalla teettämänsä tuotannon takaisin Suomeen Iittalan tehtaalle. Fiskars näyttää kuitenkin osallistuneen lasitehtaan työolojen parantamiseen, ja sen voidaan katsoa pyrkineen aktiivisesti lieventämään kyseisen alihankintaketjuna negatiivisia ihmisoikeusvaikutuksia.

Alla esitetään joukko suosituksia tutkituille yrityksille, päättäjille sekä kansalaisille.

SUOSITUKSET MARIMEKOLLE, FISKARSILLE JA SEN ALIHANKKIJALLE

- Finnwatchin tutkimus lasitehdas vaikuttaa olevan sitoutunut työolojensa kehittämiseen ja Marimekon on perusteltua jatkaa ostoja tehtaasta. Työolojen ja -ehtojen kehittämiseen edelleen olisi hyvä saada mukaan myös tehtaan muita isoja asiakkaita. Tehtaan mukaan sen kaikki asiakkaat eivät ole kiinnostuneita maksamaan enemmän vastuullisesti tuotetuista tuotteista.
- Lasitehtaassa on edelleen hyvin kuuma ja tehtaan tulisi tauottaa työtä sekä etsiä teknisiä tai tuotantolaitoksen rakenteellisia ratkaisuja tehtaan lämpötilan alentamiseen. On tärkeää seurata, vaikuttavatko tehtaan käynnistämät muutostyöt positiivisesti asiaan vai tarvitaanko vielä lisätoimenpiteitä.
- Työntekijöiden, ja erityisesti siirtotyöntekijöiden, kuulemista on hyvä pyrkiä lisäämään entisestään. Tehdas ja sen ostajat voivat esimerkiksi käydä dialogia paikallisten järjestöjen kuten Migrant Worker Rights Network MWRN:n kanssa.
- Osa lasitehtaan työntekijöistä saa edelleen vain pelkkää minimipalkkaa. Marimekon ja tehtaan olisi laadittava tehtaan alueella elämiseen riittävän palkan laskelma¹¹ ja tehtaan on tämän pohjalta otettava käyttöön palkkapolitiikka, jolla palkkoja nostetaan asteittain kohti elämiseen riittävää palkkaa.
- Marimekko on julkaissut keskeiset alihankkijansa keväällä 2015. Finnwatch suosittelee vastaavaa toimenpidettä myös Fiskarsille.
- Finnwatch suosittelee Fiskarsille edelleen kolmannen osapuolen tarjoamaa itsenäiseen kriteeristöön perustuvaa vastuullisuusvalvontaa. Yritysten omat valvontajärjestelmät kuormittavat alihankkijoita päällekkäisillä auditoinneilla eivätkä vastaa laadussa ja uskottavuudessa kolmannen osapuolen tarkistuksia.

¹¹ Finnwatchin laatima raportti elämiseen riittävän palkan laskentamalleista on saatavilla osoitteessa: <http://www.finnwatch.org/images/pdf/RaporttiERP.pdf>

*Sukat makkaralla -kuohuvii-
niläsi siirtotyöntekijän kotona.*

PÄÄTTÄJILLE

- Suomen tulee toimeenpanna kunnianhimoisesti YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat periaatteet ja säätää yrityksille pakollinen ihmisoikeuksia koskeva huolellisuusvelvoite. Vastaavaa lainsäädäntöä ollaan jo laatimassa esimerkiksi Ranskassa. Kotimaisen kilpailukyvyn ja ihmisoikeuksien edistäminen eivät ole ristiriidassa keskenään. Sitova yritys vastuusääntely paitsi suojelee ihmisoikeuksia, parantaa myös suomalaisen työvoiman kilpailukykyä.

KANSALAISILLE

- Kansalaisten tulee vaatia Suomen valtiolta kunnianhimoista yritys vastuupolitiikkaa ja sitovaa yritys vastuusääntelyä.
- Kuluttajat voivat edistää yksittäisten yritysten vastuullisuutta vaatimalla tietoa tuotteiden alkuperästä ja tuotanto-oloista. Sosiaalinen media on tehokas ja helppo tapa ottaa yhteyttä yrityksiin. Yritys vastuunsa kehittämiseen sitoutuneiden yritysten tuotteiden ostaminen tukee yritysten vastuullisuuspyrkimyksiä.

Finnwatch ry
Malminrinne 1B, 2.krs
00180 Helsinki
info@finnwatch.org
www.finnwatch.org
[@Finnwatch1](https://www.instagram.com/Finnwatch1)